

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική Σχολή		
ΤΜΗΜΑ	Φιλοσοφίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΦΣ2.9	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Ζ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ορθολογισμός-Εμπειρισμός: Ειδικά Θέματα		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων			
		3	10
Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Σεμινάριο Ειδικού υποβάθρου Ανάπτυξης δεξιοτήτων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Ναι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνικά		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

<p>Μαθησιακά Αποτελέσματα</p> <p>Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.</p> <p>Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α</p> <ul style="list-style-type: none"> • Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης • Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β • Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων
<p>Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών/τριών τόσο με τη γενική λογική όσο και με τις ειδικές προβληματικές των φιλοσοφικών παραδόσεων του ορθολογισμού (ρασιοναλισμού) και εμπειρισμού, ιδίως του δεύτερου. Η εξοικείωση θα επιτευχθεί μέσω της παρουσίασης και επεξεργασίας ειδικών θεμάτων που αφορούν επιμέρους πλευρές και πεδία του θεωρητικού στοχασμού στο πλαίσιο των δύο παραδόσεων (ενδεικτικά: η θεωρία του Φυσικού Δικαίου και Κοινωνικού Συμβολαίου, η επίδραση των ανακαλύψεων στον Νέο Κόσμο, η εφεύρεση των νέων επιστημονικών οργάνων, κτλ.). Στο τέλος του εξαμήνου οι φοιτητές και οι φοιτήτριες αναμένεται ότι:</p> <p>-Θα έχουν αποκτήσει ειδικές γνώσεις πάνω σε συγκεκριμένα επιμέρους ζητήματα στο πλαίσιο του φιλοσοφικού στοχασμού της παράδοσης του εμπειρισμού,</p>

-θα έχουν κατανοήσει τη σημασία των επιμέρους θεματικών επεξεργασιών στη συγκρότηση του συνολικού θεωρητικού συστήματος του κάθε φιλοσόφου
-θα έχουν χαρτογραφήσει ειδικές θεματικές διαδρομές μέσω των οποίων θα είναι σε θέση να περιγράψουν με ακρίβεια τα βασικά θεμέλια και τις κύριες επεξεργασίες των δύο παραδόσεων και ιδίως του εμπειρισμού.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

.....

Άλλες...

.....

Εκτέλεση αυτόνομης εργασίας και λειτουργία στο πλαίσιο ομαδικής εργασίας, άσκηση στην κριτική και την ανάλυση, προαγωγή της δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης, συγγραφή πρωτότυπης φιλοσοφικής εργασίας.

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο μάθημα θα επικεντρωθούμε σε ειδικά θέματα που αφορούν τις θεωρητικές επεξεργασίες των δύο φιλοσοφικών παραδόσεων, του ρασιοναλισμού και του εμπειρισμού. Θα επιμείνουμε κυρίως στον δεύτερο, με στόχο όχι μόνο την επαρκή κατανόηση του ιδιαίτερου διανοητικού του πλαισίου αλλά, μέσω της αντιπαραβολής, και την εμφάνιση στις αντίστοιχες επεξεργασίες των «αντιπάλων» ρασιοναλιστών. Η προσέγγισή μας θα γίνει μέσω ειδικών «διαδρομών» που θα μας

οδηγήσουν στον πυρήνα των θεωρητικών επεξεργασιών σε επιμέρους πεδία του φιλοσοφικού στοχασμού, όπως το επιστημολογικό και το γνωσιοθεωρητικό αλλά και τα πεδία της ηθικής και της πολιτικής. Ενδεικτικές τέτοιες «διαδρομές» είναι η θεωρία του Φυσικού Δικαίου και της Φυσικής Κατάστασης και οι επιστημολογικές επιπλοκές που δημιούργησαν στην εμπειρική θεμελίωση της γνώσης, η επίδραση των ανακαλύψεων στον Νέο Κόσμο και τα προβλήματα που δημιούργησαν τόσο στην επιστημολογία όσο και την ηθική, η εφεύρεση των νέων επιστημονικών οργάνων σε σχέση με την εμπειρική/πειραματική απόρριψη της παραδοσιακής κοσμολογίας, το εμπειρικό παράδειγμα των πειρατικών κοινοτήτων και η επίδρασή του στη λογική θεμελίωση των θεωριών του Κοινωνικού Συμβολαίου, κτλ.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές	Ναι	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. <i>Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</i> Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμιναριακά μαθήματα	39
	Προετοιμασία για τα μαθήματα	26
	Προετοιμασία προφορικής παρουσίασης	80
	Συγγραφή εργασίας	105
Σύνολο Μαθήματος	250	
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης <i>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</i> Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.	Γραπτή εργασία περίπου 4.000 λέξεων (70%) Παρουσία και συμμετοχή (30%)	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<p>Πηγές:</p> <p>Ferguson, Ad. <i>An Essay on the History of Civil Society</i>.</p> <p>Λονδίνο 1782. Hume, D. <i>Δοκίμα</i>. Μτφρ. Ε.</p>
--

Παπανούτσος, Εστία: Αθήνα χ.χ.

Hutcheson, Fr. *An Inquiry Into the Original of Our Ideas of Beauty and Virtue* ,
Liberty Fund: Ιντιανάπολις 2008.

Locke, J. *An Essay Concerning Human Understanding*. Wordsworth Editions:
Λονδίνο 2014.

Locke, J. *Δεύτερη Πραγματεία περί κυβερνήσεως*. Μτφρ. Π. Κιτρομηλίδης.
Πόλις: Αθήνα 2010.

Mandeville, B. *Περί της φύσης της κοινωνίας*. Μτφρ. Αλ. Βέλιος, Ροές: Αθήνα 2015.

Reid, Th. *Essays on the Active Powers of the Human Mind*. Κέιμπριτζ: The MIT Press
1969.

Smith, Ad. *Η θεωρία των ηθικών συναισθημάτων*, μτφρ. Δ. Δρόσος. Παπαζήσης:

Αθήνα 2012. Μπέικον, Φρ. *Νέο όργανο των επιστημών*. Μτφρ. Γ. Δαρδιώτης.

Σταμούλης: Αθήνα 2021.

Μπέικον, Φρ. *Τα δοκίμια*. Μτφρ. Σπ. Φέγγος. Ζήτρος: Θεσ/κη 2005.

Μπερκλεϊ, Τζ. *Οι αρχές της ανθρώπινης γνώσης*. Μτφρ. Ν. Μακρής. Δρόμων: Αθήνα
2007.

Μπερκλεϊ, Τζ. *Δοκίμιο για μια νέα θεωρία της όρασης*. Μτφρ. Β. Κρουστάλλης.
Καστανιώτης: Αθήνα 2004.

Νεύτωνα, Ισ. *Γενικό σχόλιο*. Μτφρ. Γ. Δαρδιώτης. *Νέο Πλανόδιον*.

Ντεκάρτ, Ρ. *Στοχασμοί περί της πρώτης φιλοσοφίας*. Μτφρ. Ευάγγ. Βανταράκης.
Εκκρεμές: Αθήνα 2003.

Ντεκάρτ, Ρ. *Λόγος περί της μεθόδου*. Μτφρ. Χρ. Χρηστίδης. Παπαζήσης: Αθήνα 1976.

Χιουμ, Ντ. *Έρευνα για τις αρχές της ηθικής*. Μτφρ. Δ. Σανταμούρης. Εκκρεμές:
Αθήνα 2021.

Χιουμ, Ντ. *Κείμενα, αυτοβιογραφικά, γνωσιολογικά, ηθικά*. Μτφρ. Μ.
Πουρνάρη-Χρ. Μητσοπούλου. Εκκρεμές: Αθήνα 2006.

Χομπς, Τ. *Λεβιάθαν*. Μτφρ. Αιμ. Μεταξόπουλος-Γρ. Πασχαλίδης. Γνώση: Αθήνα
2006.

Χομπς, Τ. *Περί των στοιχείων του φυσικού νόμου και της πόλιτικής*. Μτφρ. Β.
Μακρυπούλιας. Άμμων Εκδ.: Αθήνα 1989.

Δευτερεύουσα βιβλιογραφία:

Atkinson, R. F. *Εισαγωγή στην ηθική φιλοσοφία*. Μτφρ. Ελ. Καλοκαιρινού. Σύγχρονη Παιδεία: Αθήνα 2012.

Baggini, J. & Fosl P. *Τα εργαλεία της ηθικής. Έννοιες και μέθοδοι στην ηθική φιλοσοφία*. Μτφρ. Κ. Θεολόγου. Καστανιώτης: Αθήνα 2014.

Βιρβιδάκης, Στ. *Η υφή της ηθικής πραγματικότητας*. Leader Books:

Αθήνα 2009. Chisolm, R. «The Problem of Empiricism», *Journal of*

Philosophy 45, 1948: 512–17.

Γιανναράς, Αν. *Ο αγγλικός εμπειρισμός και ο γαλλικός διαφωτισμός*. Παπαζήσης: Αθήνα 1976.

Driver, J. *Ηθική φιλοσοφία: Οι βασικές της αρχές*. Μτφρ. Ιωάνν. Μαρκόπουλος. University Studio Press: Θεσσαλονίκη 2010.

Δρόσος, Δ. *Το ευγενές εμπόριο της συμπάθειας*. Αστικός πολιτισμός και ηθική κοινότητα στον σκωτικό διαφωτισμό. Πόλις: Αθήνα 2016.

Δρόσος, Δ. *Αρετές και συμφέροντα. Η βρετανική ηθική σκέψη στο κατώφλι της νεωτερικότητας*. Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα & Εκδόσεις Σαββάλας: Αθήνα 2007.

Δρόσος, Δ. «Μια όψη της σκωτικής κληρονομιάς του Καντ: Ο διάλογος Χιουμ-Σμιθ και τα όρια της εμπειρικής αισθηματοκρατίας», στο *Για τον Ιμάνουελ Καντ. 200 χρόνια μετά*. Νήσος: Αθήνα 2006.

Grosch P. & Vardy P. *Το αίνιγμα της ηθικής*. Μτφρ. Θ. Δρίτσας. Αρσενίδης:

Αθήνα 2013. Πελεgrίνης, Θ. *Ηθική φιλοσοφία*. Πεδίο: Αθήνα 2015.

Markie, P. «Rationalism Vs. Empiricism», στο Zalta, Ed. *Stanford Encyclopedia of Philosophy*. 2004.

Morick, H. *Challenges to Empiricism*. Hackett:

Ινδιανάπολις 1980. Priest. St. *The British Empiricists*.

Λονδίνο: Routledge 2007.

Βοηθητικό υλικό:

Στ. Βιρβιδάκης, «Αναζητώντας το σωστό: Εισαγωγή στην ηθική φιλοσοφία», διαδικτυακό μάθημα, στην ιστοσελίδα του *Mathesis*.

